



Kintzler Zoltán

Chronométre műóráás és ékszerész

Aradon, Andrassy-tér 20. sz.

GAZDAG RAKTÁRA :

schaffhauseni chronométer, schweizi és egyéb gyártmányu, a modern igényeknek megfelelő óráknak és izléses, szolid elkészítésű ékszereknek.

Javításokat saját műhelyemben eszközölök.

Pontos és szolid kiszolgálás.

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

FELELŐS SZERKESZTŐ: HONISCH L. ISTVÁN.

ARAD, 1903. AUGUSZTUS HÓ 16.

III. ÉVFOLYAM 15. SZÁM. ═══════

══════ MEGJELENIK MINDEN

MÁSODIK VASÁRNAP. ═══════

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZÁM.

KIADÓHIVATAL: JÓZSEF FŐHERCZEG-ÚT 22.

Előfizetési ára : Egy évre 10 kor.

Egyes száma 40 fil.

══════════ ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KÖNYVNYOMDÁJA. ═══════════

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

Felelős szerkesztő: HONISCH L. ISTVÁN.

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZ.

KIADÓHIVATAL: ARAD, JÓZSEF FŐHERCEG-ÚT 22.

MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK VASÁRNP.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor. Egyes száma 40 fill.

A KIRÁLYHOZ.

*Sírba szállt a mult emléke
Elfeledte a magyar;
Mert királya jó volt hozzá
Azt tette mit ő akar.
Multak fájó szenvedését,
Tépett zászlók rongyait
Köbelébe rejtegette,
Hogy királyát szerethesse.*

*Nemzet, király, a boldogság
Reményében örvendtek.
Mert a király alkotmányos
Soha rosszat nem tehet!
Mult az idő, s az ősz király
Egyszerre csak félre áll
Észrevette, hogy nemze'e
Többet akar mint kellene.*

*Feljajdul a magyar nemzet,
Mert királya elfeledte;
Hogy e nemzet soha, soha
Igétét meg nem szegte.
Türelemmel várta mindég
Hatvanhétnek igétét,
Hogy a nyelv, s a magyar zászló
Mikor nem lesz alávaló.*

*

*Itt van már a kor szelleme,
Hansonákat zeng a népek;
Ezeréves cimert, zászlót,
Jogot kér a magyar nyelvnek!
Méhéből a föld anyáknak
A titánok újra kelnek:
Vészthozó és borzalmas lesz,
Hogyha újra rabok lesznek . . .*

*Mert ha ugyis lenne talán.
A kor szellem megengedi —
Rabbilincset nem tür már el
A népeknek milliói . . .
— Hallgasd meg őh öreg király
Igazait a magyarnak,
Meglásd akkor trónod erős
Megdönthetlen, örök marad . . .*

Liptófalvi István.

KRÓNIKA I.

ZSINDELYKE ÉSZREVÉTELEI.

Ellesett párbeszédéből.

Az izgalom, a kétségbe esés hatása alatt alig tudom a kezembe tartani a tollat. A budapesti párisi áruház egésze rettenetesen depresszív hatással van mindenkire. A szerencsétlen áldozatok mindegyike már a múlté. De a fájó emlékezet, az a jelené, a mienk, a kik élünk és a kiknek lelkét végtelen fájdalom tölti el arra a tudatra, hogy a mai kor fejlettsége mellett lehetséges legyen az, hogy az egyszerű tüzrendészeti törvények be tartása nem mindenkire kötelező . . . Ez okozta azt a rettenetes katasztrófát mely még a sok, sok fájdalmat és szerencsétlenséget átélő öreg királyunk szívét is megrendítette, olyannyira, hogy részvéte megnyilatkozása jeléül el-látogatott a Rókus kórházba hol a szerencsétlen betegetek vittotta fel azzal, hogy a jelenbe vetett bizalmat tolmácsolta nekik, hogy bizannak benne: mert csak ő, az egy Isten segített . . . Jóságos ősz királyunk elfeledkezett arról, hogy sok, sok olyan baj van Magyarországon amit kizárólag csak egyedül ő gyógyíthat meg. Mert az Isten segédelme csak annyiban szükséges ahhoz, hogy őt a koronás fejedelmet jó egészségben tartsa, hogy a századok óta szenvedő, türe váró nemzet jogos kérését teljesíthesse . . . Szembe szállva a kamarilla, a bécsi ármánykodás mindenkor vészt hozzó szellemével. Édes gyönyörűség tölti el a lelkemet arra a tudatra, hogy végre talán mégis befogja látni jóságos őszkirályunk, hogy édes hazánk minden képpen el és meg tud lenni a korziónkon oly kihívóan kardesértetve, pöffeszkedő német nyelvű és osztrák honos katona tiszték nélkül is.

Oda jutottunk bizony, hogy már nekünk nőknél — bár mennyire is szeretjük az uniformist — mégsem tűnik szemünkbe az olyan katona tiszt, a ki nem beszéli a magyar nyelvet. Szinte azt tapasztalom, hogy a fürdőkből hazaérkező hölgyek kartelt kötöttek arra, hogy csak azokra a tisztekre pislognak sokat mondólag, a kik korzión magyarul beszélnek . . . Hát merem is állítani, hogy ha Magyarország uniformist imádó hölgyei felténnék magukba azt hogy Magyarországot meg kell magyarosítani, azt hiszem sőt megvagyok győződve, sokkal többre menének, mint a magyar közjogi ellenzék. Mert a mi, a tiltottabb magyar történelemből lopva olvastam: a magyar politikában úgy háboruban mint békében — mindenkor nagy és döntő szerep jutott, a jószívűkről örökkön híres magyar nőknél.

Mennyire és kimondhatatlanul fáj nekem, hogy én majdnem semmit sem tehetek édes hazám teljes függetlenségének az érdekében . . . Már hogy is tehetnék valamit, mikor olyan rettenetes módon függök a tantintól és az anyuskámtól . . . node menjek csak egyszer férjhez azaz jobban mondva legyek csak egyszer független és szabad, majd meg mutatom én, hogy mi mindent lehet tenni e drága haza érdekében . . .

Hogy mi mindenre hivatott a mi szépséges miniatűr, Páris—Arad városunk, bizonyítja az is, hogy rövid három év alatt most indul meg a negyedik festőiskola Aradon. Volt már a mint értesültem régebben is ilyenféle Aradon, de nagyobb vállalkozásnak csak a következők említhetők meg: Legelső ssrban a Polgáry-féle festő iskoláról szolhatok a mely alig élt néhány hónapig . . . A mi utcánkban volt a festő terem, és én számtalanszor fájó szívvel néztem azt a néhány urileányt a kik eljárogattak . . . Hogy a tanulásban mennyire mentek azt bizony nem tudom . . . Csupán azt jegyeztem meg magamnak, hogy mikor tünt el Polgáry Aradról . . . Mert egy szép reggelen a leányok roskedvűen jöttek vissza a festő teremről és hangos kifejezést adtak abbéli fájdalomnak, hogy az mégsem járja, hogy Polgáry a mindenkor udvarias és kedvesmester ur úgy hagyta el őket mint szent Pál az olákokat.

Milylye Kálmán, Lukácsy Lajos nagy festő mecénás kedveltje, szintén nyitott a Szabadság-téren egy festő atelier . . . Ezt a tehetséges festőt én is személyesen ismerem . . . Lukácsy Lajos bácsi eleget kapacitált, hogy járjak én istanulni Milylyéhez . . . Csak hogy enek a tehetséges festő-művésznek az volt a baja, hogy inkább szeretett biliárdozni és sakkozni, mint u növendékeivel foglalkozni. Az pedig egészen elkeserítette Milylyét, hogy Lukácsy Lajos bácsi is levette róla a kezét azért, hogy csak akkor fest ha betevő falatra van szüksége . . . Milylye is úgy tett mint Polgáry eltűnt, mintha itt se lett volna soha.

A közel mult festő iskolája Balla és Alexits égisze alatt indult meg, és igen rövid életű volt . . . Egy igen kínos incidens zavarta meg a jobb sorsra méltó festő iskolát . . . Az incidens hátterében Ámor istenke állt, az ő közisemzt nyilaeskájával . . . És a hamis istenke addig lövöldözte nyilait és addig bogozta a szerelem szárait a míg gyújtó anyaghoz ért . . . És felrobbant ez a festő iskola is, melynek fináléja az aradi korzón játszódott le, egy igen érdemleges és felette csattanos megnyilatkozásban: a mi Alexits lovagiasságának a megcsorbításával végződött . . .

A festő művészet anyyi nevezetes viszontagságai dacára, akadt újra egy akarat erős és minden képpen kvalifikált festő és rajztanár, ki sikra száll és leküzdeni véli a nehézséget és az előítéletet és minden bizonyal be is bizonyítja azt, hogy Aradon igen is létezhet egy festő iskola: létezhet azért is, mert Aradon annyit a művészi tehetséghez hajló amateur, hogy talán sehol az országban nincs annyit. Eddig csak a vezető és irányító, kéz hiányzott. Most már meg van az is. Visontay az aradi gimnázium festőművész rajztanára az, ki művészetét, szakavatott tudását kívánja beoltani a művészetre hajló lelkekbe . . .

Visontay tanár festőiskolájára vonatkozó érdemlegebb véleményemet későbbre tartogatom, akkora, mikor személyes tapasztalatokat fogok szerezhetni. Mert nem mulaszthatom el kekves leány ismerőseimnek tudomására hozni, hogy a krónika írás mellett a festő mű-

vészetnek is fogok áldozni. Máris beiratkoztam Visontay iskolájába és reménylen, hogy mindenik festő amateur példámát követni fogja.

Az újságból olvastam, hogy Kubelik a cseh hegedű művész megnősült. Elvett egy debreceni magyar nőt, a ki mellesleg az első férje után még grófnő is. Nem értem, hogy miért nem jut Aradnak, nekünk egy ilyen szenzációs párti, a mi még hozzá fényes jövőt is ígér. Mert hát mi türes-tagadás, Aradon bizony nagyon sok a férjhez menendő leány. Nem is szólva a menyecskékről, kik már a rózsa-láncokat egyszer le is tették. És újra vágyakoznak arra, hogy viseljék, ha rabbá is teszi őket a rózsalańca. Furesa is lehet az és szomorú, ha valakinek meghal a férje, hogy megint egy új, egy másik férfi pótolja, az elődöt . . . De az még furesább, ha az asszony egyszerűen férjét eserél. Ha a sors engemet nagykegyesen egyszer oda vezérel, hogy egy férjre tehetek szert, minden bizonnyal be fogom érni vele és semmiesetre sem fogok vágyakozni arra, hogy férjét eseréljek.

Pedig hát manapság nem is asszony az, a kinek legalább két férje nem volt. Ezt a korzón hallottam, — és számtalanszor eltűnődtem azon, hogy milyen módon lehetséges az, hogy egy asszonynak egy időben, és egyszerre két férje is legyen. Mert tudniillik nem özvegy, se nem elvált asszony az, aki erre predesztinálva van. Hogy ez így van? Azt nem tudni. Csupán ellesett beszédekből hallottam azt, hogy az egyik férj igen nagy oktondi lehet, mert sohase tudja, hogy ki az ő férjkenyeres pajtása. Én azt hiszem, hogy ez a csodabogár minden valószínűség szerint a valódi férj legjobb barátai közül kerül ki. Csodálatos, hogy ezt mindig azok tudják legjobban, a kik távol állanak a családi gyönyörűség és nem ritka tableaux-jától.

Hogy én ezeket itt összefirkáltam, szinte elképzelem, hogy rosszakaróim milyen címeres véleményvel lehetnek rólam. Pedig hát tessék elhinni, hogy mindenkor jobb az, ha egy leány elég korán kimutatja a foga fehérét. Nem pedig akkor enged belátni lelki világába, a mikor az már késő, a mikor már csak az elválás segít.

Én bizony a szívemet a nyelvemen hordom, és dacára mindezeknek, mégis ki merem nyilatkoztatni azt, hogy férfi legyen a gáton az, ki nekem egyszer a fejem beköti.

Alig hogy becsukódott a szellős muzsa templom már is azon töri a fejét Zilahi, hogy mentül többen béreljenek a téli szezonra. A rossz nyelvek azt állítják, hogy az idei bérlét még a harmincezer koronát se fogja meghaladni. Sokan, nagyon sokan nem akarnak bérelni. Szegény Gonda Lacinak már szinte tarthatatlan a helyzete. Bárkit szólít meg, mindenki azt mondja, hogy az idén semmi szín alatt sem bérel . . . Gonda Laci nagyokat nyel ilyenkor és nyomban azt gondolja, hogy bár csak már itt hagyhatná az ő kedvenc aradi közönséget a kik most szépen benne hagyják őt a csávéba . . . Mert tudni való, hogy Gonda Laci a szini egyesület pénztárnoki állására aspirál. Októberben lesz a valálászás és több

mint valószínű, hogy megválasztják az örökösen előzékeny aradi színházi pénztárost.

Végtelenül bántja az Gonda Lacit, hogy a bérlő publikum nagy része indignálódva nyilatkozik Zilahi társulatáról, de leginkább Zilahiról . . . Még az öreg Kristyóry Muki is az új minorita t mplom fényesen ragyogó keresztjére e küdött, hogy nem fog bérelni: ebbeli kijelentéséhez még azt is hozzátette, hogy: — fájdalom még igen sokan vannak olyanok is, a kik nem a fényes keresztre fognak esküdni, hogy nem bérelnék, azért semmi körülmények között sem ugranak be többé Zilahi nemzeti színnel átkötött ígéreteinek.

Pedig hát akár ki mit is beszéljen, Zilahi rászolgált arra, hogy Aradon ne jusson mostoha sorsra. Többen azt mondják, hogy rossz tanácsadói vannak Zilahinak, a kiket nem tud lerázni a nyakáról, hogy kik ezek, azt legjobban tudná megmondani a Fülés Bagoly, a kinek minden kulissza titkot expresse besugnak. Azért aztán a bagoly oly jól értésül mindenről, többet tud a társulat ügyes-bajos dolgáról, mint maga Zilahi. A bagoly már azt is tudja, hogy esetleges direkció változás esetén ki jönne Zilahi után. Hát ki más, mint Balla, a győri színház derék direktóra . . . Persze hogy ehhez a kilátáshoz még igen sokaknak és sok mindennek van köze . . .

Most pedig befejezem krónika írássomat, csupán még azt említem meg, hogy egy igen közkedvelt és parbaj ellenes ifju ügyvédjelöltet láttam egy papir és zenemű kereskedésben — a hol én kottát vásároltam — a hol azt a kijelentést tette — persze igen halkán — hogy: a központi orf um hölgyei még akkor se tetszenének neki ha csupa aranyból volnának. Mikor ezt mondta, idegesen szorongatta a kezében Almássy Lolai ábrázoló levelező lapokat; hogy miért? — talán érti.

Zsindelyke.



KRÓNIKA II.

TANULSÁGOK.

— A tűzkatasztrófa. —

Arad, augusztus 29.

Nehéz göröngybe vágodik az ásó. Hat koporsó fekszik a sírok mélyén s fekete földeleikre dübörögve hull a göröngy. Ahogy elnyeli a föld az élet elköltözött zarándokait, ököltre szorul az ember keze, de aztán alázattal és megtörtén markolja meg a sírgöröngyét és rádobja a koporsóföldre . . .

Hit és tudomány összeomlik a sírok szélén. Az eszme és az anyagi igazság ereje nem szárnyal túl az emberilet földi határain, emberi képzelet és tudás meg nem mérheti a síron túli lét utját. És csak azt látjuk, ami mögöttünk van, a megfutott utat, amelyen bizakodva törtetünk előre, szívünkben hittel, lelkünkben a mindenséget döngető tudás világosságával. S ime egyszerre megszakad az ut s

mi behullunk az enyészetbe, a rettenetes megsemmisülésbe. Akik utánunk fenmaradnak, azok keresik az okulást ami — halálunkon.

A budapesti óriási tűzkatasztrófa, mint ilyenkor rendszeren történni szokott, okulásra készíti az embereket. Sajnos. — ez is így szokott lenni. — minden alkalommal csak egy-egy katasztrófa árán tud megokosodni a magyar s ha a Párisi Aruház véletlenül egy kirkakat fűzzel megszufta volna a hétfői szerencsétlenséget, a budapesti bérpalotákat továbbra is tömlőcök módjára építik, a tűzoltó parancsnokság továbbra is megmaradt volna abban a fejtelenségben, amelyet a katasztrófánál tanúsított, mentőponyvája megmaradt volna továbbra is jelenlegi ágylepedő nagyságában s minden pénzt kedélyesen költögette volna tovább ünnepnapi vakparádéokra, de a modern tűzoltási technika egyetlen újabb eszközt sem szereztette volna be s ha ez a mérhetetlen szerencsétlenség néhány esztendővel később következett volna be, a katasztrófa ugyanekkora lett volna. Sőt valószínű, hogy addig a bérpalota lakóit még jobban összezsufolták volna, a házat még jobban beépítettek volna, a tűzoltóparancsnokból még nagyságosabb ur lett volna s a katasztrófa méreteiben háromszorosan megnövekedett volna.

Közel husz emberélet és milliónyi kár kellett ahhoz, hogy ilyen dolgokon megokuljon a főváros s gondoskodjék arról, (de ki bizonyos még erről is) hogy a jövőben ennyi segédeszközt a maga ösztántából vagy hanyagságából ne nyújtson egy-egy szerencsétlenségnek.

Akkora városban, mint Budapest, a tűzoltóknak fel kell szerelve lenniök mindazon tűzoltási eszközökkel, amelyeket a legújabb technika célszerűeknek elfogadott. Ha a fővárosban ninesen meg ez, mit kívánhatunk a vidéktől, melynek tűzoltósága nem hivatott akkora feladatra, mint a fővárosé? Igaz viszont, hogy a vidéki tűzoltóság minden apparátusával együtt szívesen alkalmazkodik e leszállított igényekhez s nem igen igyekezik képessé tenni magát arra, hogy minden elképzelhető legnagyobb katasztrófával, mely az ő területén előfordulhat, nyugodtan szembezállhasson.

Kérdezzük meg például az aradi tűzoltóságot: nyugodt lelkiismerettel s mindenemű felelőség biztos elhárításával vállalkoznék-e arra, ha Arad valamelyik háza — Isten ments — kigyuladna, hogy az oltási és mentési munkálatokat kifogás nélkül elvégezze? Bizonyára nem, mert nines is ahhoz való felszerelése.

Mi azt hisszük tehát, hogy a város tanácsának okulnia kellene a pesti tűzoltók szomorú példáján s kondoskodnia kellene arról, hogy a mi tűzoltóink felszerelések hiányában ilyen eseteknél kitéve ne legyenek. Megadta ehez az előjáró jó példát egy aradi uri ember: dr. Avarfy Imre orvos, aki a főkapitánynak bejelentette hogy az aradi tűzoltók számára egy mentőponyva beszerzésének céljaira a város pénztárába 200 koronát depónált, Avarfy Imre dr.-nak nemesak emberbaráti cselekedete, de ötlete is dicséretreméltó.

Az aradi tűzoltóknak két mentőponyvájuk volt ed-

dig, ez a felszerelésük most teljesebbé lesz Avarfy dr. adománya következtében. De ki bizonyos emellett is arról, hogy Aradon a pesti katasztrófa másokra nem talál? Vannak elemek, van felsőbb akarat, amelylyel az emberek vetélkedésbe nem állhatnak, de a lelkiismerőt parancsolja, hogy ami megmenthető az emberiség hasznára, azt mentjük meg a pusztító elemektől.

NAPLÓTÖREDÉK.

Irta: Mok Ferenczné.

„... valamint vannak minden egyéb perverz érzületekkel, vágyakkal megvert emberek, úgy vannak olyanok is, akiknek az a szokatlan perverzítés az átkuk, hogy míg minden más ember élni akar, ők nem akarnak élni“.

19. . . május 20-án.

Az előtt, midőn még derűs, mosolygós volt életem látóhatára szelid, poetikus jelmondatok vezéreltek engem. Ezek óvtak meg a tévedéstől, kételytől, büntől és csüggedéstől.

Most?

Lelkemre nehezedik egy szomorú jövő sötét sejtelme, szüntelen tételődöm és keresem az Ariadne fonalát, mely ebből a lelki káoszából, ebből a csodálatos erkölcsi labirinthusból kivezetne.

Keresem és nem találok . . .

Valami démoni erő bilincsekbe verte akaratomat; férfi létemre gyöngé, tehetetlen báb vagyok a sorskezében.

Harminchat éves vagyok. Életem legszebb szaka mögöttem van.

Becsvágy, rajongó álmok, ideálok töltötték be egykoron a lelkemet. Jó, nagy és becsületes akartam lenni, lelkileg különb és különváló a többi tucatemberektől.

Becsülni akartam önmagamat, sohasem kívántam okot szolgáltatni arra, hogy piruljak, midőn lelkemet-szívetem vizsgálom.

Mindaz a béke, szelid nyugalom, harmónia elszállt a szívemből, mióta annak a végzetes, nagy szerelemnek a rabja vagyok.

A komoly, nyugodt férfi, rajongó ifju lett. A munkás ember, pontos hivatalnok, szórakozottá kedvetlenné vált.

Mint midőn egy szürke, zivatarterhes felhő odatolakodik a nap fényes tányérja elé: úgy borult a szívemre, úgy nehezedett a lelkemre a legnagyobb nyugalanság, a legölőbb kétely és tusakodás. Szeretjük egymást. Ő az ifju asszony, meg én.

Mióta belenéztem fényes szemébe, mióta megütötte lelkemet hangjának csodálatosan meleg, színes csengése, azóta oda a nyugtom, elszállt a lelki-

AZ „ALFÖLD“ SZÉPSÉGRÓVATA.



Az „Alföld“ lenykepe.

Ottenberg Irma.

békém, mint a hogy elszáll az az elsárgult falevél melyet felkapott és tovasodor az őszi szél . . .

És mégsem adom oda ezt a lelki gyötrelmet, édesen kínos lelki tusakodást a multnak minden szelid békességeért sem.

Ez a szenvedés az én különös boldogságom. De ez a boldogság nem csal derűs mosolyt az ajkaimra, hanem a legfőbb könyveket rejti magában.

Férfi vagyok, s mégis zokogok, mint egy gyermek. Edzett akaratom nem tud gátat vetni omló könyeim elé.

Kerestem vigaszt a munkában. Kerestem nyihületet a társaság zajában. Idegeim elgyöngültek, testem kimerült s még sincs békém.

Más férfi, kinek lelkében kisebb adagban van meg a becsületesség, ujjongott volna azon a diadalon melyet egy gyöngye asszonyszív fölött vívott ki. Más férfi, kinél a perenyi örömök iránti szeretet erősebb, mint a lelkiismeretesség: önelégülten élvezte volna diadalát.

Én meg sirtam, keseregtem.

Pedig de sokszor éreztem, hogy van bennem valami isteni erő, mely arra csábít: rombold szét a gyarló akadályokat, mely asszonyodtól elválaszt, légy títán, birkozz meg akár egy egész világgal!

Kezemen az izmok megfeszültek, fejembe szökött heves, akaratos vérem, úgy hittem, docolni tudnék az egekkel is. Megacélosodott a lelkem abban az égető vágyban: küzdeni! S vagy elbukni, vagy

győzni, de nem gyáván tűrni, hogy a sors üzze velem veszélyes játékát.

D. eszembe jutott ős anyám, lelkemben viszhangzott egy gyermek ima s az acélos izmok megpuhultak, szangvinikus vérem csöndesebb lett s egyszerre éreztem kicsiségemet, gyarlóságomat.

Győzött lelkemen a becsületesség.

A titánból, a félistenből, gyöngye, ingadozó ember lett.

S ebben a gyöngeségben valami édesen boldogító van; érezzük, tudjuk, hogy a lelkünk nemes, hogy a salak, mely pillanatokra szívünket bevonta, le hull, leválik, mihelyt az elmélkedés, az önbírálat, önvizsgálat órái közelednek.

Ilyen órák van most is.

Kint aranyosan süt a nap. A hársfák illata betódul szobámba; szívem teli tudóval szívja ezt az édes illatot: s mégis ködös őszt érzek a szívemben. A fájdalom zivatarjai letarolták lelkem virágjait . . .

Márta szeret. De ebben a szeretetben nyugodt önmérséklet, józan meggondolás van. Mig ellenben az én szívem csupa tűz, csupa emésztő láng és el nem oltható szomjuság a boldogság után.

Egy eskü tartja távol Mártát én tőlem.

Nem látok be eléggé abba a szubtilis asszony lélekbe, de azt érzem, hogy ő nagyon szenved.

Miért szenved ő? Miért nem tudja lerázni vállairól a nyomasztó bilincseket? Az adott szó erőssége, az eskü szentsége megbénítja árva szavát!

S ha ő győz önmaga fölött, én, a férfi, legyek a gyöngye?

S miben állana az erősségem?

Ha elrabolnám őt magamnak, lennék középkori szerelmes lovag? Ha legyőzném heves indulataimat s a modern ember józan akaraterejével nyugodtan nézsem, mint vérzik el a szívem, mint sorvad el ő is utánam való vágyakozásban?

Nem! Erőszakos leszek! Meg fogom találni a megoldást s ha az életben nem találok, keresem azt a halálban.

S nem félem az Istent?

De igen, igen!

Ott reszket ajkamon az a gyermekkori ima, melyre egykoron az édes anyám tanított.

Budha úgy tanít, hogy megsemmisülésben van a boldogság,

Miért nem vagyok atheista, a ki azt vallja, hogy a test utolsó vonaglásával megszűnik a lélek élete is?

Miért van Isten képe a szívembe vésvé, a hit balsama a lelkembe csepegtetve?

A hitem, a becsületességem elválaszthatlanul volt összenőve s most e két erősség közé odafurakodik egy gyöngye szerelmes asszony.

Csak egy asszony! De az asszony: mindenem!

Julius 8-án.

Simogatom becézem, beszélek hozzá lázas szerelmi szavakat. Mintha csak kedvesem lenne. Pedig csupán egy fényes villogó jószág: egy töltött revolver.

„Az ember öngyilkosnak születik.“

Vajjon ? !

Ott állott volna már bár bölcsőmnél az a sötét fátum, hogy hideg kezével öngyilkosnak bélyegezzon meg ?

S azért éltem harminchat esztendőt, azért képeztem, nemesítettem, csiszoltam a lelkem, hogy egy erőszakos tettel, hirtelen lejártszam az élet fináléját ?

Arra predestinált a sors, hogy önkezemmel oltsam el azt a gyöngén pislogó mécszet: az életemet ?

Jussom van ilyen öndespotizmushoz ? Nem lankad a karom, midőn arra gondolok, hogy számon kériik tettemet ?

Ki lát a misztikus jövőbe ? Ki meri állítani, hogy a halállal vége van mindennek ?

Ez a kis fényes acél csábít, biztat, hiteget: egy muló perc s vége a nyomoruságnak. A szíved nem fáj többé ! Nem fáj !

Hát ez volna az az „örökös“ szerelem, mely nek létezésében úgy hiszek, mint a vallásom tanáiban.

Szeretek ! Szeret Mártha ! És mégsem kívánom az életet, mégis futni akarok előle, mint egy félelmes üldözöttől.

Kinézek az ablakon. Az ég azurját felhők takarják. Imádkozom Istenhez. Tőle várom a segítséget. De ő azt kívánja, hogy küzdjek, úgy rendeli, hogy szenvedjek.

S én férfi létemre meg akarok futamodni az élet harcától.

Nem félek a haláltól. Nem a rideg kaszást látom benne. De kegyetlenül fáj az a tudat, hogy vétkezem, hogy önkénykedem a testemmel, hogy bűnbe sodrom a lelkemet, mely az Istené.

Vonz, csalogat a fegyver csöve . . .

S miért reszket mégis a kezem, midőn a szívem helyét tapogatom ?

Miért homályosodik el a szemem ?

Mi köt e röghöz még ?

Ó ?

Én teremtem, hiszen én átka voltam életének. Látom az arcán, hogy sokszor szenved. Érzem a tekintetén, hogy unja a kinlódást, utjában vagyok. Pedig szeret. De jobb szereti a lelki békéjét, jobb szereti azt az utat, melyen rendületlenül haladni akar, hogy kitűzött célját elérje.

Látom magam a ravatalon.

Ő belép. Könny van a szemében, de néz a világ itéletére s uralkodik meghatottságán. Rám néz. Még

örökhalvásomban is érzem szerető, szép nézését. Ki szeretnék lépni kopórsomból, de bénává tett az a kis ólomgolyó. Ő hozzám lép. Megsimogatja a kezem mely egykor meleg volt. Tudott simogatni, szenvedélyesen ölelni, s most hideg, mint a jég s merev élettelen. Ő meg borzong. Arcán félelem látszik. Majd arcom fölé hajlik, felemeli szempillámat. Szeretnék ránézni bocsánatkéréssel, szerelmesen, bensőséggel, de az a két megüvegesedett szem meredten, hidegen néz megthatott arcába. Száját odatasztja szederjes ajkaimra. Oh de hideg e csók. Hideg lett, megfagyott az én ajkam jegétől. A szégyény asszony összeborzong s szemrehányóan, keserű váddal szemében, ajkán átokkal néz reám. Nem tud, nem akar nekem megbocsátani, hogy ő érette haltam meg . . .

Felteszmélek. Elmélkedem s reszketek egész valomban, a mint az elmúlt órák keservére gondolok. Nem öszültem meg e kinos vívódásban ? Nem. Csak egy sápadt, kimerült arc szomorúan néz reám a tükörből.

Istenem ! Mit akartam tenni ?

Gyáva vagyok. Gyöngö meg meg is halni.

Gyöngö vagyok, mert szeretek.

Csak egy ingadozó, édes asszonyt. De az az asszony : mindenem.

SAISON.

NYARALÁS UTÁN.

Kedves Honisch !

Arad, augusztus 29.

Ne higgye, hogy külföldi fürdőből jövök haza, nem így van. Paulisról jövök, erről a kedves nyaralóhelyről. Ne higgye azonban azt se, hogy most már itthon maradok, mert most nemsokára megyek pótkurára Gyorokra.

Látja, úgy nyaral az igazi aradi, nem kerül pénzbe, elegáns, és mégis kellemes. Meg lehet róla győződve, hogy miker reggelenként kiülök a kolna elé, teli tüdővel szívom az ózonos hegyi levegőt, s a még gyenge reggeli nap-sugár arannyal borítja át az egész vidéket, ekkor jobban érzem magamat, mint akár melyik tengerparti strandon, ahol ember ember hátán mozog, tolakszik, szid, káromkodik, és fizet.

Isteni dolog az, kedves Honisch künn a

szőlőben nyaralni. Az ember napról-napra látja nőni, kővéredni a fürtöket, a tenyészet előttünk fejlődik, virul, s a mit termel, a mienk.

Nagy különbség van tehát a fürdői nyaralás és hegyaljai nyaralás között. Hogy mégis vannak sokan, akiknek van szőlőjük s fürdőre mennek, ennek oka a megromlott idegrendszer. Vannak emberek, akik nem bírják a magányt, akiknek életfeltételei közé tartozik a zajos, a nyugtalan izgalommal telt élet, akik a falusi magányban érzik idegeik nyugtalan kopogását s csak akkor van étvágyuk, ha hallják a gyerekek visitását, a fiatal asszonyok kaczagását, ha pletykát hallanak és ilyeneket mondhatnak.

A jó idegrendszerű asszony meghuzza magát mindenütt és mindennütt jól érzi magát. Ennek célja szabadulás a városi zsibaj elől, amannak célja keresni a még nagyobb zsibajt. A szőlőből megnyugtatót kedélylyel, rendbe hozott idegekkel jön vissza az ember, fürdőből kegyetlenül felizgatott kedélylyel, földult idegrendszerrel. Aki a fürdőből hazajön a városba, az pihenni vágyák itthon. Hát nem megfordított állapot ez?

Aztán vannak még olyan emberek is, akiket társadalmi tekintetek köteleznek arra, hogy nyáron, mikor eljött a pihenés ideje, a legnagyobb munkát vegyék a nyakukba. A pakolás, utazás átszállásokkal, verekedés a pin-cérekkel, elégedetlenség a szoba, a kiszolgálás miatt, a drága áruk, a rossz koszt s azonfelül a sok más gyötrődés az mind mellékes, ha fürdőbe menni muszáj. Nert az ilyen emberek kötelességet teljesítenek, sajnálatra méltók. A társadalmi konvenció páriái.

Ha ellenben az ember kimegy a saját szőlőjébe, s ott átengedi magát a falusi fegyelmezetlenség kényelmének és az ellenőrizetlenség egyéb ritka örömeinek, akkor sóhajtoz, remegve gondol arra az időre, amikor vissza kell megint menni a városba.

Ezért hát, kedves Honisch, kiáltsa velem együtt lelkesedve, hogy le a fürdővel, éljen a Hegyalja.

Udvözli

EVELINE.

U. i. Nem tudná nekem megmondani, hogy mennyi nyereséggel zárta le Zilahi a nyári szezont?

EVELINE.

LILIOMSZÁL.

Egyszer van csak az életben,
Mikor a sors játszi kedve
Ossze hozza kedvenceit;
Hogy azt más is észre vegye:
— Ez a kettő össze illik,
S ámor isten segít nekik.

De a balga emberi sziv —
Nem tudja, hogy csak pillanat:
Mikor a sors olyan kedvet,
Hogy a rosszabb elmaradt
Számítás, vagy világ nyelve
Döntött: s a sziv keserg belé.

Az egyik tán kiheveri,
Másik lehet, nem érezte?
Mert lehet, hogy mást látott meg:
Nem azt, kit a sors kedvele.
Egyik jobbra, másik balra;
S kegyetlen a sors haragja!

Idők multán — egyik talán,
Vagy a másik észre veszi,
Hogy: — lám nem ez volt az a mi
— Lelkem, szivem édesíti
Elveszett az, letűnt csillag:
Igy akarta a sors harag!

Liliom szál — értsél meg hát
Leányálmok tengerében
Ne buvárkodj, káprázatos
Rózsaszínű fellegekben —
Tégy ugy, a mint szived sugja!
S engen sujtson sors haragja!

Stella.

BUDAPESTI ÉLET.

Budapest, augusztus 27.

Megélenkült immár a főváros képe. Ezrével zarándokoltak a jó vidékiek Budavarába, hogy megcsodálják a legelső magyar király áldott jobbját.

Eljött a király is ritkán látott milliós palotájába, hogy meghallgassa a szegény jogait követelő ország bölcseit.

Szomorú idők járnak. A király úgy áll a nemzettel szemben, mint Ausztria Magyarországgal.

A vesztegető kormány fejvesztve gázol a szennyes árbán, mely már-már elborítással fenyegeti, míg a függetlenségi tábor napnál fényesebben tekint egy reménydús jövőbe.

Megkezdődött a harc, az új kuruc-labanc mérkőzés. Vajjon ki lesz a győztes? . . .

*

Beláthatatlan néptömeg vonul naponta a csömöri útlóversenyter felé, veszteni. Soha annyi ember egy akaratton: mind nyerni akar.

Boldog vidékiek, ti nem tudjátok mit tesz az: lóversenyre járni és nyerni. No hát én megmondom. Az egy szép álom, mely sohasem valósul meg.

Vannak ugyan néhány tíz ezeren, akik ez álom megvalósulását mindennap várják, mert meg vannak győződve, hogy nyerni csak kell.

Szegény álmodozók!

De ki tehet arról, hogy az a néhány tízezer nem tudja bevárni azt a rongyos 60—80 évet amíg végre csak nyer és előbb meghal mielőtt pénzt visszanyerné az el-sőnek beérkező Tokiókon.

Szent-István napján, hogy szélesendes idő volt az István király díjat esodálatosan de biztosan egy Szélesend nevű gebe nyerte meg, nyergében egy ökönyi magyar gyerekekkel.

Volt is nagy meglepetés.

Aki nyert, az örült, aki nem nyert, az nem örült, de örült módon boszankodott, hogy ilyen szeles időben nem gondolt Szélesendre.

A vége különben mindig az, hogy vesztes és nyerő másnap üres tárcával áll elő, (mint jó magam is e hasábon) mert aki veszített annak úgysem maradt, aki nyert, az meg eljátszotta megint Ós-Budavárában, bebizonyítva a régi megalpalt közmondást, hogy:

Minden rossz, ha rossz a vége.

*

De hervadoznak már az Erzsébet-téren a levelek, ami azt jelenti, hogy nyílnak már a kőszínház kapui.

A Krisztinavárosi szinkör már meg is kezdte e héten vendégszerelését a népszínházban, mely menedékhelyet adott a derek budai társulatnak, hogy előadhassák az éjjeli menedékhelyet.

Feld papa is nagyban buzgalkodik, hogy meghoszszabítsa a haldokló idényt és nap-nap után adatja a családi szerző Bob herczeg és Miezi herczegnő nevét viselő színházi képtelenségét.

A nemzeti színház nagytudású költőigazgatója hazakerkezett külföldi utjáról és nagyban készíti már elő az új év szenzációs Monna-Vannáit.

Megnyílnak végre a színésziskolák is, hogy a jövőendő Bánk és Melinda esetéket felvonultassa a világot jelentő deszkákra.

Mennyi színes álmot visznek magukkal a rögökkel kirakott utra, amelyen vajmi kevesen haladnak a diésőség felé.

De mikor olyan szép az a színészelet a rózsaszínű fátyolon keresztül.

*

A lengyelek is megúnták már a nagy barátságot és hazamentek megfogyva nem, de törve igen.

Megesodáltak mindent, ami megcsodálható volt és elvitték magukkal szíveinket — üres tárcáikat.

Szomorú bucsuzásuk fölverte a máskülönbben is lár-

más New-York kávéházat, ahol édes hazánk ifju póétái márványasztalba írták a sok diésítő ódát lengyel testvéreinkről.

De ütött a bucsú perceze.

Garas Bánk a bohémasztaltársaság legkövérebb tagja még néhány vonással esetelte az el nem muló lengyel magyár barátságot, míg Hajdu a színész piktor az utolsó esetvonással örökitette meg a bucsuzó lengyeleket és a bohémasztaltársaság tagjai, élükön az elegáns Franczival elkísérték lengyel barátainkat az utolsó utra, illetve a keleti pályaudvarra.

A vonat elindult és mi vörös szegélyű fehér kendőinket lobogtatva, még sokáig kiáltottuk utánuk: a viszontlátásra!

A rettenetes tragédia a párisi bazár égése tartja izgalomban e pillanatban a budapesti lakosságot: a megrázó eset mellett még is örvend mindenki, hogy nem volt lakója annak a szerencsétlen háznak...

Hollósi Sándor.

SZINÉSZ ERKÖLCS.

Roham lépésben terjed hazánkban a színművészet. Ezzel még nem lehet ám azt mondani, hogy a milyen óriási mértékben terjed, olyan mértékben halad is az igazi színművészet magaslatához.

Hogy a színi pálya manapság már tisztességes megélhetést nyújt, azt eléggé bizonyítja az, hogy százával jelentkeznek azok, kik a világot jelentő Thaliák deszkáira szeretnének lépni... A milyen nagy arányokat öltöt sokakban az a vágy, hogy színészek legyenek, éppen olyan arányban alászállt a művészeti színvonal.

Vagy nem-e tapasztalhatjuk azt ország, szerte, hogy kátyuba jutott a magyar színművészet. Hogy mi fogja kisegíteni ebből a züllesztésre vezető süppedéses talajból, azt bizony nehéz megmondani. A romlás kultuszát üzik manapság az összes színigazgatók. Részben akarva, részben nem akarva, de mindannyian vétkesek. Legelső sorban vétkesek azért, hogy évtizedek óta az örületes primadonna hajszával megteremtették a színművészetnek egy romboló elemét, a csinált primadonna kultuszt, mely a hangzatos szubrett primadonnaság cégére alatt csak úgy önti a tehetség nélküli primadonna jelölteket. Nem csoda hát ha majdnem minden társulatnál a szubrett szerepkörre négy öt tag áll

rendelkezésre, akik melesleg eljátszák Noemit, Osztrigás Miczit, de még a Pillangó kisasszonyt is, hogy milyen alakítással, és milyen hanganyaggal, annak már csak a jó Isten a megmondhatója.

A színművészettel manapság odajutottunk hogy a drámai szende és a kokott válfajból is kikerülnek a szubrettek is énekprimadonnák ének és táncművészetnek minden tudása nélkül, és miért? Azért, hogy a sovány gázsiból nem telhető, de azért annak mégis százszorosát meghalódó összegért vásárolt pazar — impertinensül, inycsiklandozó izléssel, formákat szemérmetlenül kidomborító ruhákkal mutogassák magokat azok, kiknek van — de mennyire van — valami eladni valójuk. Mert, hogy őszinték legyünk, csupán eladójuk van, mert hiszen azért léptek a színi pályára, hogy annál nagyobb kört biztosítsanak maguknak a vágyakozó férfi világban. Mert a ki észbontó formásaival elérte a színművészetnek a mai elismerések, és a fényes toalettek beszerzésére szükséges esengő pénzre váltott szokásos sikert, annak bizony végtelen nagy kelendősege van, előadás után az éttermek szeparéiban pezsgőzés és cigányzene mellett . . . Hiszen ennek így kell lenni, mert az ilyen primadonna pezsgős, muris előjátékon a direktor is biztosíthatja magának a bérletet, sőt lekötelezetteket szerez magának azért, hogy művészeti színvonalon álló társulatának ilyen nagy kaliberű művésznője van . . . Ilyenkor aztán mosolyog a legtöbbszörre számító művész direktor és sokat ígérő kézmozdulattal rebegi: ó van még ilyen kaliberű művésznő a társulatomnál — csak legyen szerencsém! Később aztán a pezsgős primadonna murik felvonásai után következő utójáték előtt a kitűnő direktor eltűnik, mint a ki dolgát igen jól elvégezte.

A mai színművészetnek szemmel látó képe maga: az erkölestelenség. Sok esetben nem értem ezt a szó teljes értelmében, de bátran mondható az is erkölestelenségnek, ha egy direktor be csapja a publikumot szemenszedett ígéreteivel, a melyeket csak század részben tart be. Egyáltalán, ha betart valamit. Szomorú dolog, hogy ilyen direktor bizony van elég széles Magyarországon.

Most már, ha a direktorok ilyenek lehetnek, akkor a tagjai — mindenkor tisztelet a kivételnek — de bizony legtöbb esetben ők éppen úgy tesznek, a mint azt az igazgatójuktól látják. A vége pebig az, hogy a társulat feje elveszti mindenki előtt a tekintélyét. A primadonnától kezdve az utolsó diszitőig mindenik aljas gazembernek tartja, de ki is mondja, hogy az ilyen-olyan direktor hova is való.

Hogy a magyar színművészet ilyen moral insanity talajra jutott, annak igen sok részben a sajtó is az oka, amely vétkes nemtörődöm-séggel halgat és szótlánul nézi, hogy válik bestiává a magyar színművészet, és hogy lesz sok nagystilű dámából — mutatós művész színész. Hiszen csak évtizedek előtt is az önérzetes színművészek korbáccsal kergették volna ki magok közül az olyan nagystilű kontárokat, a kik manapság elsőrendű művészeknek tartják magukat. Régebben is a sajtó és a színművészet karöltde járt, színész és kritikus jóbarátságban voltak. De a sajtó mindenkor betartotta becsületet köteleességét és érdem szerint bíralt . . . Manapság ha a sajtó emberei érdekelve vannak a kulisszák mögött, ne adj isten, hogy a kritikus aztán igazat mondjon . . . Hát nem e bűnrészese ilyenkor a sajtó az erkölestelenség fertőjében fuldokló társulatnak és direktornak. Hogy aztán ennek a végzetes paktálásnak a közönség adja meg az árat, az nagyon természetes!

De hát nincs is azon mit csodálkozni, hogy ha a színészet ennyire alá zuhant arról piedesztálról, a melyen régen volt. Hiszen a mai proletár társadalom manapság már olyan nevelést ad leány gyermekeknek, hogy azok már hat nyolc éves korukban azt mondják, hogy színésznők lesznek. Csakhogy az olyan leány gyermekes családok ne feledjék el, hogy nem mindenki lehet Fedák Sári . . . És azt se feledjék el a szegény uri szülők, hogy színi pályára kerülő leányaik többszörre, mielőtt nevük mint szereplőknek a színlapra kerülne, áldozatok lesznek. A tisztességért az erkölcsért cserében — a mig a direktornak, titkárnak, a karmesternek, rendezőnek a jóhangulata akarja talán neves színésznő is lesz, és talán több

ideig jó szerephez is jut, ha nem hibbant meg a jószolt tehetség . . .

Mindezek után jön aztán a sujtó, vagy felemelő kritikus had, a mely ápol és a magasba segít — vagy minden időkré elbuktrato. A mint kijut a szerelmes mosolyból, vagy a mámoros pillanatok rejtő ígéretekéből: de legfőképpen azok betartásától függ a művész karrier.

Szó sincs róla, hogy másként van ez mindolyanokkal a kiknek lelkében él a művészi véna, a kik hivatottak és a kiknek tehetségük meghozza az igaz elismerést a és pályát: Dehát hol vannak azok?

(H. I. i.)

FÁNTON-FÁNT.

Irta: Nikelszky Géza.

Egy szép nap véget ért az álom:
Megesalt az első ideálom!
Levert a bánat. Fájt nagyon.
Hogy hűtlenné vált angyalom.
De aztán, hogy fellábadoztam,
Édesb boszúra szomjuhoztam
S megesküdtem: hogy nem hiszek
Többé leánynak, senkinek!
Mert mind olyan, mint kedvesem,
Lány nem lehet, csak hűtelen!

E szent meggyőződés dacára,
Nem hallgattam az ész szavára;
Másodsor szállt be nesztelen
Szívembe édes szerelem!
Titokban sokszor föl kacagtam!
Im hűtlennek nem mondja ajkam
Már sem az első ideált!
A boszú bocsánatra vált.
Csináltam én is egy napot:
Az új kedvest — én hagytam ott!

Mikor harmadszor és negyedszer
— Legtöbbnyire: kapottsebekkel —
Ujra: meg újra nyílt szívem,
Hogy magamban sem volt hitem:
Nagyobb hibát el nem követtem,
Mint az a lány, ki önfeledten
Első szerelmét, ajakát
Diák-álmoknak adja át,
S akkor csal meg mársziveket:
A mikor még nem is szeret!

KATONA TÖRTÉNETEK.

(Napló jegyzetek.)

Az Alföld részére írta: Kriviréthy Y. Károly.

I.

. . . Julius hava.

. . . Valami kimondhatatlan öröm fogta el lelkemet s ezzel egész valómat akkor, a midőn a sorozó bizottság reám mondta a szentenciát a „tauglichot.“ Telt, mult közben az idő s végre elérkezett az a pillanat midőn be kellett vonulnom a gyalogezredhez. Bebujtattak a kincstár ruhájába, adtak fegyvert s minden „katonai kelléket.“ Tehát katona vagyok! . . .

Azt hittem, hogy a katonaság között eltöltött idő telve lesz poezissal, vidám örömökkal s most, hogy benne vagyok látom csak meg igazán, hogy feltevésemben csalatkoztam. Ninesen poezis, a vidámság nem üti fel a sátorfáját, hanem az egyhangúság méla árnya húzódik végig minden felé! . . . Mily fájdalmas érzélem szállja meg az ember lelkét s nem is esoda, hogy az érzékeny ember — érzéktelenné lesz a katonáéknál! . . . S vajjon mi szüli ezt?

A tulságos rendnek, a zord fegyelemnek a pontos betartása s az az alárendelt viszony, azok a tényezők, a melyek ezt előmozdítják és oly jellegzetessé teszik! . . .

Ugyan mi egy közkatona? . . . Semmi! . . .

Egy mozgó gépnek lehetne nevezni, mely adott szórá fordul, jár és dolgozik! . . .

Hanem a „Gefreiter“ az már nagy ur!

Mennyi hatalma is van egy ilyen csillagos vitéznek. A több „sarzi“ pedig már a magas régiókban fészkel. Minden közvitéz egyenlő jogokat élvez, s egyenlő kötelezettségeket teljesít, úr és paraszt között nines különbség. De vannak esetek, hogy az ember lelkéről felenged a borus kéreg s egy keveset örül, de nem a katonaságnak, hanem az életnek.

Ha az ember katona, legjobban teszi, ha saját magát hitegeti és ideális oldalról fog fel mindent. A kinzásoknál, szidásoknál szemet kell hunyni, egy szót sem szabad szólni, mert ha megtudják, akkor vége van az illetőnek! Ez a mai értelemben vett katonaság!

Hol van akkor a hazaszeretet, ha az uniformisos közvitéz nem a hazát, hanem a „tiszt urat“ szolgálja. Hol a vallásosság, ha egész nap Istent káromló kifejezéseket hallani, hol az egyéni karakter mely az embert emberré teszi?! Nem akarom a katonaságot leinteni, hanem mindenben a valóságot tüntetem fel.

No de félre a borus gondolatokkal, feledjük a jelen megrázó eseményeit s éljünk a jövőnek!

. . . A nagy csalódások után némi kevés öröm is kínálkozik s ez a gyógyító ír, mely a katonáéknál megsebzett emberi szívre jótékony hatással van. A dal szintén vigasztalja a katonát, örömeiben, szomorúságában nótára gyújt. Egy alkalommal az u. n. „Einzel“ mellett haladtam el, hol hat óráig kurta vasban ült egy „bünös“. A hangok megesepták fülelmet és én az ablak alá lopózkodtam s füleltem. A bezárt egyén csakhamar új dalra kezdett s nehányszor megismételte s hamar lejegyeztem a nótát,



Az „Alföld fényképe.

Tribün, Hadik-huszárok löversenyén.

„Ha fölkelek korán reggel
Föltekintek a polczra
Komisz kenyér, rozsdás sajka
Rezes csákó van rajta! . . .

Komisz kenyér, rozsdás sajka
Ott hever már kilencz napja
Én Istenem, jaj Istenem
De árva a katona! . . .

Szegény vitézt de sajnáltam! Node ilyen is a baka sorsa, mint azt a nőta mondja . . .

. . . Másik alkalommal meg, ép olyan gyakorlatozás után, midőn „raszta“ (pihenés) volt, kérdi a főhadnagy a bakáktól:

„No ki tudja megmondani, hogy melyik a legroszabb katonaság?“ Szól az egyik is, a másik is, — de egyik sem találja el. Nőhát a huszárság felelt a tiszta, mert az mindig „felül“! . . . Persze óriási kacagás követte ezt. Más alkalommal meg azt kérdezte, hogy mint lehet egy embert „czügan“ vezényelni? Persze erre már nem tudtak felelni. Egész egyszerűen szölt a tiszta, beállítjuk a csapatba és — úgy vezényelünk! . . .

Egy másik alkalommal meg, a beteg szobában voltam tanúja egy élénk epizódnak. Beállit egy oláh baka s „marodit“ jelent az ezredorvosnak.

— „Mi baja van?“ kérdi az ezredorvos.

— „Ich melde gehorsamst a gyomrom fáj“ felelt a beteg.

— Hát mit evett? kérdi az orvos.

— Semmit! Volt az egyszerű válasz.

— „Az lehetetlenség hiszakkor éhen pusztult volna!“ felelt az orvos.

„Ich melde gehorsamst csak egy koszorú fűgét ettem tegnap a vásárban vallá meg őszintén a legény! . . .

HERVADÁS REGÉI.

Ne sirj, hisz én megbocsátok
Téged nem ér vád, se átok,
Letört szép virágom,
Te nem vagy az oka annak
Hogy rossz emberek is vannak
E bűnös világon

Hajtsd ölembe kicsi fejed,
Majd én elmesélem neked,
Ledőlt oltárképem,
Egy leány bus történetét,
Ki eladta a szerelmét
Nem is olyan régen

. . . Csillagos szép nyári éj volt,
Ragyogott a holdas égbolt
Mikor a bűn itt járt
És egy tiszta, fehérlelkű,
Ártatlan szent tekintetű
Liliomra talált.

Elátkozott éjek éjén,
Örvénysodort utak mélyén
Napja leáldozott
És nem látta, hogy két élet
Azon éjjel semmivé lett
Amíg elkárhozott

. . . Ne sirj, hisz' én megbocsátok,
Téged nem ér vád, se átok,
Letört szép virágom,
Te nem vagy az oka annak,
Hogy rossz emberek is vannak
E bűnös világon.

EGY HASZONTALAN EMBER.

Irtta: Palásthy Marcell.

A haszontalan ember kijött a külvárosi koresma piros-függönyös ajtaján és füsttől elfulladt tüdejét tele-szívta az éjszaka hűvös tiszta levegőjével.

Keshedt kabátja úgy lógott le a válláról, mintha nem is ember viselné, hanem valami madárijesztő póznára lenne vetve.

Rogyadozó, fáradt lábbal támolygott előre s úgy érezte, hogy menten összerogy, ha nem támaszkodik meg.

Odavánszorgott hát egy zöldzsalus, lehunyt szemű földszintes házhoz és a falnak vetve hátát, lihegve állt ottan, fakó arcát a telihold tányérjára meresztve.

Balkezőnek ujjairól egy könnyű kis koffer lógott alá, jobbkezőt nadrágja zsebébe mélyesztette. Egy esomó tapadós fogású részkracjárt esörgetett benne s két-három huszfillérest. Ezeket a karimájuk recéjéről ismerte meg.

Összemarkolta az aprópénzt és ujjai közt morzsolgatta ejtette bele zsebe öblébe:

— 57 krajeár. Hát érdemes élni?

Ott állt még néhány percig, tünődve ezen a nagy kérdőjelen, de a hideg átjárta, valami az eszébe ötlött, s ezért ellődítva magát a faltól, megindult.

A ötlött az eszébe, hogy éjjel már elmult és Marika még nem ebédelt.

— Oh, csakugyan haszontalan ember vagyok, csakugyan haszontalan. Egy az, hogy épkézláb ember létemre nem tudok más mesterséggel boldogulni, ezzel az utálatos koresmai házalással tengődöm: másodszer meg, hogy ezzel sem tudok kenyeret keresni. Magamnak csak hagyjám, de hát Marikának.

Egy későn esukó lebuja két ablaka vöröslött elébe a sötét árnyas utcából. Bement, s mert üzletet nem tudott csinálni, mindössze két hatosért hideg felvágottat vett s egy darabka kenyeret és egy kis üveg sört.

Még fáradtabban tötyögött ki azután az utcára. Az a kis elemőzsia, mintha ólomból lett volna, olyan nehéz volt. Hát még a gondolatai, azok a sötétben kóvolygó nehézkés varjak:

— Csak tudná az ember, hol hibázta el az életet: hol követte el az első, a megmásíthatlan hibát! Ámbár most már mindegy, nem teheti jóvá. Csodák nem történnek, a biblia elpazarolta mind. És csak tudná az ember min mulik az egész.

Lám az ő anyja nagyon szerette az urát és piros arcú boldog asszonyból fehér arcú halott asszony lett, a mikor életet adott neki.

Az apja könybefuló örömmel tudta csak nézni, mint bontakozik ki a kis gyilkosban az élet! hogyan kezd gügyögni, mint teszi meg az első lépést és ha becézó szóval szólott hozzá, akkor is így hívta:

— Te kis — haszontalan!

És aztán is haszontalan ember maradt mindvégig.

Ha aranyat vett a kezébe, megolvadt benne, kicsor-

dult az ujjai közt és a tenyerén csak az égési sebek maradtak meg emlékül.

Valami szövetkezetben volt könyvelő.

Abból tartotta az asszonyát, akit az apja kitagadott, mert megszerette a haszontalan, semmirevaló, élehetetlen embert és a kis leányát is abból tartotta, akit jobban szeretett a szemefényénél és aki mégis miatta zsugorodott nyomorékká, mert nem tudtak kiköltözni a nyirkos olesó lakásból.

— Én Istenem, levegőhöz csak a gazdag embereknek van jussuk! Lám csak, a szövetkezeti igazgató ur balkonos öt szobában lakik az Andrássy-ut és a gömbölyűképű babákra pesztonka vigyáz és dada, bonne és német kisasszony. Az ilyen haszontalan ember pedig örüljön, hogy vacsa van és krumpli ebédre és krumpli vacsorára. Főve, sülve, paprikásan és hójában. Mert házbér kell és butorrészlet kell és fa és szén kell és minden kell, holott semmi sinesen.

Ezeket töprengve, írta a számokat a főkönyvbe.

Közbe-közbe kijött a direktor ur és gyémánt-gyűrűs kezével jóakaratosan megveregetve a vállát, barátságosan adta ki az utasítást:

Könyveljen el Sámson barátom 2017 kor. 42 fillért, részesedési visszjutalék percent levonás címén.

És Sámson barátom könyvelt mindent, mint a pinty, amit a nagyságos direktor ur parancsolt. De hogy is ne tette volna.

Egy őszi napon aztán becsukva találta a szövetkezeti bank ajtaját.

Ott ácsorgott a sűrű vasredő előtt és töprengett:

— Ugyan mi történhetett.

Nem sokáig kellett töprengenie.

Egy szuros szemű, vasboltos ur odalépett hozzá és a válára tette a kezét. (Úh, nem oly finoman, mint ahogy a direktor ur szokta.)

A vállára tette a kezét s inkább állította, mint kérdezte.

— Sámson Endre ur, ugyebár.

— Igenis, kerem alássan.

— Megvagy csibész! Gyer csak a koesiba és hozzatéte durva hangsullal; — A törvény nevében.

A tárgyaláson elszontyolyodva motyogta, hogy ő csak azt tette a „Szerense fel“ banknál, amit az igazgató ur parancsolt. De ezt persze nem hitték et neki és a direktor is az átellenben lévő vádlolok padjáról olyan le-sújtó pillantást vetett rá, mintha azt mondta vol a:

— Nézzétek ezt a haszontalan gazembert!

Szinte örült, mikor visszavitték a börtönbe.

Hogy mire ítélték, azt nem is hallotta.

Később mondták meg neki és akor napokig üvöltött mint a csapdába zárt farkas, amelyik látja, hogy a fagyos erdő szélén mint fordul föl éhen a porontya.

Mikor kiszabadult a börtönből a haszontalan ember a feleségét nem találta már otthon. Kiköltözött a rákosi kertbe, ahonnan nem dobják ki a legszegényebb lakót sem, mert a jó isten a háziur.

Nem maradt senkije, csak a Marika, akinek most vacsorát visz, az összeházalt pár fillérből.

Mert nem adott neki már kenyeret a társadalom, amely kilöki magából a gazembereket, ha — ügyetlenek.

A haszontalan ember megtapogatta zsebeit s láztól reszkető kezéből kisiklott a könnyű kis koffer.

Zörögve esett a kövezetre s a zára felpattant. Olesó, nikkell keretű tükrök, sárgarézláncok, aranyszínű kézelőgombok szóródtak szét a gyalogjárón.

Ugy esillogtak, ragyogtak fehér holdfényben, mint valami talált kincs. Pedig nem ért az egész eszerép egy pengőforintot.

És ebben a pillanatban nehéz husáng esapott hátulról a haszontalan ember fejére és ő — maga is egy törött cserep — szóltanul bukott olesó drágaságai közé.

Egy toprongyos alak hajlott föléje.

Fülelt egy pillanatilag s amint abbamaradt a haszontalan ember hörgése, két szőrös kéz nyult a hóna alá s földre toltta az utból. A két kéz belemarkolt azután a zsákmányba. Nyilván a zsebeit akarta megtönni vele. De mert megismerte, hogy értéktelen limlommal van dolga, dühösen, dörmögve szórta vissza.

— A haszontalan. Ilyen nyomorult dolgokért kerüljek bajba? Nem volt érdemes.

Megrugta a haszontalan embert s a házak árnyékában, a falak mentén elszempolygott onnan.

A rendőr akkor fordult be a holdfényes utcába s jó mesziről ráripakodott a földön elnyuló haszontalan emberre:

— Hé? micsoda nyavalyás fekszik ott?

A haszontalan ember azonban nem hallotta a barátoságos tudakozódást.

A redőrr odaért, megrázta az élettelen.

— Hm, de furesán peckes? Alighanem ténykörülmény eset.

És a lábát szétvetve, fontoskodva állt ott. Belefujt a sípjába és aztán elővette a nóteszt.

— Hogyan hívhatták az istenadttát?

A haszontalan ember ott feküdt, szája körül valami megfagyott vigyorgással mulatott a haszontalan komédia haszontalan végén.

A KIS MARQUISENÉ.

Írta: Chavignaud Leon.

— Kis Marquisené, kedves kicsike, nagyon szép vagy. Hajad illatos és az a halvány szőke szín oly jól áll neked. Azok a kis fürtöcskék pompásan illeszkednek ovális alaku arcoeskádhhoz, szemeid — óh azok a szemek — milyen bájos fényvel bírnak! Mosolyod kihívó és esábos, mely vonza a férfi nemet; ajkaid olyanok, mint az érett jó cseresnye és e bájok őrzöngövé tesznek engemet.

— Ha bálba való meneteledkor esodálatos válladtól

egész ujjaid hegyéig felvirágozod magad, akkor is a szép rózsák teljesen elhalványulnak bájos kacsóidtól.

— Látod remegve vetem magamat a lábaid elé, imádotl Marquiseném, mert meghalok szerelmed nélkül.

— Vicomte barátom, csak keljen fel.

— Nem drágám, nem. Egyezzen bele egy esőba, vagy pedig meghalok.

— Bolond vagy barátom — dobantott lábaeskájával a kis Marquisené. — Én nem fogok soha senkit se szeretni, én nem akarok szeretni.

— De a szerelem! ez a legigazabb boldogság! öröm! és a legnagyobb kéj!

— Keljen már fel: már mondtam, hogy nem akarok



Carolus vicomte, bosszusan felkelt és szárazon mondá:

— Kis Marquisené, ön fog még szeretni, de akkor már késő lesz.

— Soha! — válaszolt mosolyogva.

— Isten önnel kis gonosz!

A fiatal vicomte haragosan távozott. A Marquisené nem is figyelt rá, azt gondolván, hogy boudoirjában úgy is ott lesz. Azonban esalatkozott, mert — a vicomtot nem találta ott.

— Majd vissza fog térni — gondolta magában a kis Marquisené — majd visszatér; ő egy kissé esőkönnyös. Negyed óra mult el, a fiatal asszonyka idegeskedni kezdett, nézegette az órát és komornájának esengetett.

— Lison, a fogat már készen áll?

— Igen asszonyom.

— Jó van mindjárt beszállok. Saint German-utca házsám . . . azt tudja a groomom, ő is velem fog jönni.

Egy kicsit haragosan, kíváncsian ment Carolushoz, de nem találta őt lakásán.

— Annál jobb! — gondolta magában — legalább oktanal együgyűségem nem teheti őt hiúvá.

— Groom! Bellenuits bárónőhöz.

E bárónőhöz volt meghíva ebédre és azt követő bálra, melyre épp akkor készülődött, midőn Carolus lovag elhagyta őt. Kevéssel megérkezése után a bárónő észrevette, hogy társnője szívét valami bántja, megkérdezé tőle annak okát.

A Marquisené elmondotta neki a vicomte makacságát és az okot is, miért annyira megnehezelt.

— Hát miért nem fogadtad el szerelmét? — kérdezé a báróné.

— Mert ő oly makaesul ragaszkodott hozzá — válaszol a kis Marquisené.

A meghívottak egymásután jelentettek be: a társalgás általános dolgokról folyt, míg nem az asztalhoz ültek. Az ebédnél már élénkebb lett a hangulat. Kiváló művészek és művésznők szórakoztatták a vendégeket. Majd a konzervatorium művészei következtek, míg végre a zenekar egy keringő accordjaiba fogott és elkezdődött a tánc.

A boldog táncospárok nyomon követték egymást, a táncosnők keblén levő virágok ilatossá tették a levegőt, mindenféle drágakövek pazarul esillogtak a villamfényben, a ruhák szalagjai össze-vissza lobogtak, a különböző színek

soksága, a női termetek szépsége kárázatos látványt nyújtottak és mégis e nagy öröm közepett volt két egyén, a kik folyton egymást vizsgálták, anélkül, hogy egymáshoz csak még közeledtek volna is.

Ezek voltak a vicomte és a kis marquiséné: Carolus a táncosok közé keveredve, egy imádatraméltó és bájos teremtménynek kezdett udvarolni és gunyos mosolygó pillantásokat vetett a marquisénéra, mintha az elért győzelem elégtételül szolgálna neki.

Soha se látszott Carolus oly szeretetreméltónak és szellemesnek a kis marquisné szemében, mint most.

Soha egy fiatalasszonykát sem részesített oly előnyben és soha se volt még oly haragos a kis marquisné.

— Hát ha szeretném őt, gondolja magában. De hirtelen hozzátette: „De én nem akarok szeretni!”

A keringő véget ért, a marquisné találkozott a vicomttal.

— Én szeretnék önnel beszélni uram.

— Asszonyom, ha szeret, akkor már késő.

— Uram!

Csak ennyiből állhatott egész társalgásuk, mert a marquiséné idegroham folytán élettelenül esett a lovag karjaiba.

Három nap mult el és a kis marquisné látogatást tett Carolusnál, hogy majd fog rögtönözni egy borzalmas jelenetet. A vicomte igen fagyosan fogadta. Ő könnyezve panaszkolta el bánatát. A könnyek látása és az édes szavak Carolus szívéhez férkőztek és nem is igen vették észre és így nem is akadályozhatták meg azt, hogy a kis marquiséné ne legyen a lovag karjaiban.

A kis marquisné hamisan esküdött, mert sohasse szerettetett még ennyire senkit.

Elhagyták egymást és mindegyik meglegedettnak látszott. A kis asszonyka megígértette a vicomttal, hogy este nála fog lenni, főleg azért, mert vetélytársnője is bált adott ez estén.

— Ilyenek az asszonyok. — De arra is elhatározta magát, hogy elmegy a vetélytársnőhöz és elmondja, hogy valamint minden férfi, úgy Carolus is egy esélesap ember, kivel nem érdemes szóba állni.

Azonban a vicomte tul járt a szép asszonyka csalárdóságán, látszólag úgy rendezte a dolgot, mintha táviratot kapott volna és ennek folytán Párisból néhány napra el kell utaznia. A kis marquiséné hiába várta kedvese látogatását, az nem jött. Irt a hálátlannak, de választ nem kapott. Nyugtalankodás fogta le és a vicomte lakására hajtatott.

— Elhagyta Páris, asszonyom, néhány napra — volt a válasz embereitől.

Kis marquiséné megbizott-e benne. Néhány nyilalás jártaát szívet és hosszas tépelődés után elhatározta magát, hogy utána néz a dolognak.

Valóban kocsija visszafordult és vetélytársnője báljára ment, hol ott találta a vicomtot. Eleinte csak nyilvánonosan folyt le a társalgás a lovag és mostani kedvese közt és így nem akart a megcsalt asszonyka nagy bot-

rányt csinálni. Később azonban a két turbékoló szerelmes a nő boudoirjába vonult hol mindenféle szép dologról eszevegtek, midőn a marquiséné meglepte őket és gunyos szavakkal kelt ki a vicomte ellen.

Carolus rendbe akarta hozni a dolgot; ő még jobban elmérgesíté az egészet. Mig végre a marquisénének valami eszme esillant meg agyában és kérdé a hűtlen lovatgól:

— Hagyjuk abba ezt a komédiát uram. Melyiket szereti kettőnk közül?

— Aoesánat . . . én . . . én . . .

— Ne keressen kibuvókat! legyen udvaris és nemes férfit.

— Hát jól van? Mikor én akartam önt szeretni, visszautasított és kigunyolta lángoló szerelmemet. Azt felelé „soha” és én azt mondtam: „On fog még szeretni, de akkor már késő lesz” Végül is olvassa e lapban levő házassági híreket.

A marquisné átvette az ujságot és elolvasott belőle néhány sort, mikor a földre esett és kiáltott:

— De ez a házasság lehetetlen, hisz ön tudja jól hogy én önt szeretem és hogy ön . . .

— Ó csak engem szeret, — szólta bele a vetélytársnő ki eddig nem vegyült bele a perlekedésbe és ölelé karokkal ugrott a vicomte nyakába, ki aztán ölébe ültetvén a kedves bájos nőcskét, lágyan mondá neki:

— Igen kedves kicsikém vicomtené leszesz egy hét mulva. Boldogan átölelve egymást csókolgatták, míg a kis marquiséné dühvel távozott el.

Megváltozott a két vetélytársnő viszonya is, a mennyiben a düh kevésbé széppé és kihívóvá tette, míg a boldog menyasszonyt az a tudat, hogy elhódítá vőlegényét egy másiktól, rendkívüli bájat és kecsességet kölcsönzött neki. Kis marquiséné! kis marquisné! óh hány asszony hasonló tehozzád.

Fordította: **Kálmár Lajos.**

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

FESTŐ-ISKOLA ARADON.

(A művészet kedvelőinek figyelmébe.)

Visontay Kálmán aradi kir. főgimnáziumi tanár ez év szeptember hó 1 étől saját műtermében művészeti irányu rajz- és festőiskolát nyit, melyet csoportonként szándékozik vezetni. Visontay az egyes csoportok anyagát a következő tervzetben részletezi:

I. csoport. (Tanuló ifjuság részére.) Rajzolás, akvarell és olajfestés. Elméleti és gyakorlati rész mindazon ismeretek és tudni valókra kiterjeszkedve, melyeknek elsajátítására a festészetben önállóságra törekvő dilettánsnak multhatatlanul szüksége van. Heti 2—2, összesen 4 órában. (Tandij havonként tiz korona.)

II. csoport. (Nők és leányok részére.) Cél: Izléses

műtárgyak készíthetése szükséges gyakorlati ügyesség el-sajátítása. Tananyag: a különféle festési nemek ismereté-se. Akvarell, Guache, Chromé és olajfestészet, bronz és Kensington festés, festés selyemre, gazéra és krépre, Gobeinfestés. Beégető- és fafestészet. Virág, zománc, ma-jolika- és porcellán-festészet. Kiki saját tetszése szerint választ festésmódot. Tandij havi tizenkét korona.

III. csoport: Figurális rajzolás, anatómiai előadások-kal. A fej és egész alak metódikus rajzolója. Esti akt (7--8-ig) hetenként háromszor. Az első két csoport kizá-rásával csak szakszerűen rajzolással és festéssel foglal-kozó egyének, valamint előrehaladottabb műkedvelők részé-re. Tandij a nagyobb kiadások és modellköltségek követ-keztében a jelentkezők számától van függővé téve.

Valamennyi csoport hallgatói tartoznak összes szere-lékeikről gondoskodni, egyuttal a beiratkozás alkalmával a műterem házrendjének betartására kötelezik magukat. Je-lentkezhetni lehet Deák Ferenc-utca 2. sz. a., Sebesy-ház I. emeletén. A beiratkozás felévre kötelező.

Visontay Kálmán tanár tudomásunk szerint hivatott ember arra, hogy Aradváros művészetkedvelő közönségét a művészeti rajzolásra és festészetre oktassa. A szeptem-berben megnyíló tanfolyam fényes eredményéről előre is biztosít az a körülmény, hogy Visontay művészi talentu-mát már a tanügyi kormány is észrevette és figyelemre méltatta. Két ízben is kiküldte őt a külföldi művészeti és rajzoktatás tanulmányozására, azon egy év alatt pedig me-lyen az aradi kir. főgimnáziumban működött, olyan ered-ményt mutatott föl, hogy felettes hatósága részéről jegy-zőkönyvi elismerésben részesült.

Készséggel kell támogatnunk egy ily vállalkozást, mert ez nemcsak kulturmissziót teljesít és a vidék nyers művészi talentumát irányítja és vezeti, hanem még az anyagi haszon is megvan belőle, mert azért a szerény tandijacskaért az illető növendék oly szép tárgyat készít otthonának, a mi jóval meghaladja a tandij értékét.

Másrészt lehet valaki igen jeles művész, de ugyan-e szak-májában igen középszerű tanító. A legjelesebb költő sem fogna szükségképen a költészetnek vagy ékeszólásnak je-les tanára lenni, ahhoz hogy sikerrel vezérelje tanítványai-t, ahhoz szükségesek bizonyos módszereknek és paed-a-gógiai szabályok ismerete, melyekre csak szakszerűen képzett diplomás egyén van hivatva.

Az „Alföld“ előfizetési ára:

1/4 évre	2 kor.	50 fill.
1/2 „	5 „	— „
egész évre	10 „	— „

Az „ALFÖLD“ kiadóhivatala.

IRODALOM.

Egy leány története című érdekes tartalmu re-gény, melyet Liptófalvi H. István szerkesztőnk irt, igen diszes kiállításban most jelent meg. A mű diszes kivitele az Aradi nyomda részvénytársaságot dícséri. A regény is-mertetésére visszatérünk.

A vaskos kötet az Alföld kiadóhivatalában ugy-szintén minden könyves boltban 2 koronaért megszerezhető.



A NAGY VILÁGBÓL.

△ **Király gyakorlat.** A lippai gyakorlatokról el-marad a király. A lapok híradásai szerint sokkal fontosabb dolga akadt ő felségének s azért nem lesz a lippai gy-a-korlatoknak királyi jellege.

Minek is a katonásdi játékhoz az ünnepies fény, a pompa mikor az ország népe sir, kesereg, az országos szomorú állapotok sulya alatt.

Legalább most már talán egy kissé alább száll az a fenhéjzó katonai arrogancia mi eddig eltöltötte az osz-trák tiszteket. Most már láthatják, hogy a magyar állam nem szoldalteszka provincia, a mellyel kényők és kedvők szerint pac-kázni lehet . . . A menyire örvendett volna a lippai nép, hogy szemtől-szembe látja szeretett uralkodóját, ellenkezőleg a magyar politikai érdek pedig, csak örvendhet azon, hogy a király elmarad a gyakorlatokról . . . Mert tagadhatatlan ezzel a katona király elismeri, hogy országa sok millió polgárainak az érdeke is valami: egy jóságos és böles uralkodó nem tehet másként

*

† **Bács Károly.** Lősebében meghalt a ve-terán színész, ki majdaem félszázadig ünnepelt művésze volt annak a városnak, ahol megfor-dult. Mindenütt szeretett lenni, de leginkább Aradot kedvelte, ahova meghalni is jött. Hogy Bacs Károlyt mi vitte e szomorú lépésre: az a művészlélek kétségbeesett küzdelmenek tud-ható be, a mely nem tudott beletörődni abba, hogy ne vegyen többé részt abban a dicső-ségben, a mely őt annyiszor érte a multban, a világot jelentő deszkákon.

Hogy Aradot otthonának tekintette, azt eléggé bizonyítja az alábbi nyilatkozat, mely az Alföld 1901. karácsonyi számában jelent meg:

Tisztelt Szerkesztő úr azon kérdésére, hogy szívesen tá-voznék-e el Aradról? Vagy szeretnék-e továbbra is itt maradni? 15 évi itt működésünkben — és abban, hogy Arad városát ott-honunknak tekintettük — meg találja a feleletet.

A nagy közönségtől kellene hát kérdeznie — valjon az sajnálja-e távozásunkat?!

Maradtunk egész tisztelettel
a Bács-pár.

*

× **Forrong a balkán.** Ha nekünk magyaroknak nem volna annyi bajunk a mi dolgunkkal, akkor minden esetre sokkal nagyobb jelentőséget tulajdonítanánk annak, hogy Macedóniában forrongás már tetőpontját érte. Vér és tűz ott minden. A bulgáriából szított felkelők nem akarják tűrni a török fenhatóságot, vonatokat robbantanak, török pénztárakat kirabolnak, gyilkolnak és gyujtogatnak . . . Es ennek a vérfürdő színhelyének mi vagyunk a legközelebbi szomszédja . . . Vajjon nem-e bir céltudatosan irányul ez a balkáni vérengzés a magyar érdekekre . . . Ki tudja, hogy a nemzeti engedmények helyett nem jönne egy szép rengelen az a parancs, hogy a magyar ezredek német vezényszó és feketesárga zászló alatt diesőséggel újra vért ontsanak másért, mindég csak másért . . . De ugyan mikor tesz már a magyar maga-magáért is valamit?

*

+ **Nagyszebeni kiállítás.** Nem hiába büszke nép a szász faj, de legtöbb esetben ezt joggal teszi. Most is tanujelét adta büszkeségének, mikor a kereskedelmi miniszterium 600 korona ajándékát el nem fogadta . . . Az mellékes, hogy ezt az eljárást mivel indokolta a kiállítás rendező bizottsága. A kereskedelmi miniszternek tudnia kellene, hogy hol és milyen alkalommal nyissa meg adakozóbb kézzel az állam kasszáját. Elvégre ha egy nemzetiségi város produkál az ország jó hírnevének az érdekében olyan nagy arányi dolgokat mint a hogy azt e kiállítással szeben tette, ott nem szabad ám szük markunaklenni, hanem bőkezűszívességgel meg kell mutatni és be kell bizonyítani azt, hogy a magyar kormány méltányolni tudja azt, ha a szász nép Magyarország érdekében tesz valamit.

Hogy Szeben város ipara mit tud produkálni azt aliglehet egy ilyen szük keretbe foglalt cikkelyben elmondani . . . Látni kell a kiállítást, a hol a világhíre vergődött kényes izlésű bőripartél kezdve az utolsó gyermekjártékig minden látható. A csodálkozástól el áll az ember szeme szája, hogy még a legkomplikáltabb Wertheim szekrényeket is elkészítik itt; nem is szólva arról, hogy százhatvan

s néhány éves nyomda terméket tud felmutatni a szebeni kultúra.

A szebeni kiállításon kívül, még igen sok látni való van ott. olyan könyvtára van, hogy még Budapest is irigyelhetne tőle. Az aradi Kölesey könyvtár bizony kis Miska mellette. Es a mi megjegyzére méltó, hogy minden új magyar terméket megszereznek a könyvtár részére, a melyből egy valamire valóbb magyar mű sem hiányzik.

Hát még a Poruckenthal féle képtár ennek párját az országban sehol se lehet találni . . . Hetek kellene ahhoz, hogy az ember a szebeni nevezetességeket mind szemügyre vehesse . . . Talán az a veszedelmes magyar gyűlölet sem olyan nagy mérvű. Ha az ember ott van a zöldszászok között, egész más színen tűnik elő minden. Az az egy bizonyos, hogy aszász vonzódik a nációjához: de hát melyik nemzetiség nem vonzódik? . . .

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kéziratokat nem adunk vissza. Folyóiratunkat érdeklő szellemi közlemények Arad, Szabadság-tér 16. szám alá címezendők.

H. S. Budapest. Tudassa közelebbi címét, hogy tisztelt példányt indítsunk. Írásainál jó lesz egy álnévet is használni mert kétféle dolgot nem igen hozunk egy név alatt.

Többeknek. Most már a következő számban minden bizomnyal be mutatjuk Zsindelyke arcképét. Nagyon természetes hogy az illető fiatal leány.

Dalok a múltból — Arad. Igen, igen rossz dalok, talán a jelenből jobbak kerülnének ki . . .

Sárréti Arad. Nem szégyel plagizálni? Mi semmi esetre se akarunk orgazdák lenni!

K. H. Budapest. Más irányban munkálkodunk, így nem lehet: állítását elhiszük, de ez mégsem ok arra, hogy bizunk önbén.

M. S. Arad. A verse, de még a tárcája sem jó; amateur tehetségeit másutt érvényesítve. Mi szívesen pártfogoljuk a tehetséges kezdőket. De arról ugyan nem tehetünk ha ön még azt sem tudja, hogy mi fán terem a magyar helyesírás.

Gállickó Arad. Bizony ebből nem lett gállickó? Miért ordít ön? . . . Az Istenért hagyja békében, mert megfordul a sírjában.

Nemközölhetők. Gyakorlaton — Versek — Édes anyám.

EMKE gyujtót kérjen mindenki!

Mi aradiak Budapesten a New-York kávéházban találkozzunk.